

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan tarafından yazılı olarak Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 11.07.2023

Saliha Sera Kadıgil
İstanbul Milletvekili

İSİG'in açıkladığı rapora göre geçtiğimiz Haziran ayında en az 159 işçi iş cinayeti nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Bu iş cinayetlerinden biri de yıllardır iş cinayetlerinin yaşandığı bir yer olan Makine Kimya Endüstrisi'ne ait Roket ve Patlayıcı Fabrikası'dır.

Ankara Elmadağ'da Makine ve Kimya Endüstrisi'ne ait Roket ve Patlayıcı Fabrikası'nda 10 Haziran 2023 tarihinde 08.40 işçilerin üretime hazırlık yaptıkları esnada dinamit mikser atölyesinde patlama meydana gelmiştir. Patlama nedeniyle işçilerden Mehmet Kutlu, İbrahim Özdemir, İhsan Küçükerdem, Ahmet Ünal ve Fırat Elverir hayatını kaybetmiştir. Hayatını kaybeden işçilerden 3'ünün kısa süre önce işe başlayan ve eğitim sürecindeki çalışanlar olduğu belirtildi.

Olay anındaki kamera görüntülerine bakılarak hazırlanan bilirkişi raporunda hayatını kaybeden iki işçinin "asli kusurlu", fabrika yetkililerinin ise "tali kusurlu" olduğu belirtilmiştir. Ancak fabrikada örgütlü olan Petrol-İş yetkililerinin yaptığı açıklamalarda, fabrikada anonim şirket yapısına geçildikten sonra dışarıdan, yani OSGB'den hizmet alımına dayalı işçi sağlığı modeline geçildiği, işçi kadrosunun yarı yarıya azaltıldığı, işçilerin sadece uzmanlaştıkları atölyelerde değil, o gün iş olan atölye hangisiyse orada çalıştırıldıkları, "en az iş gücüyle en fazla üretim yapmak ve işçilik maliyetlerini minimuma çekmek" anlayışının hakim olmaya başladığı belirtilmiştir. İlgili sendikanın bu hususla ilgili defalarca tepki gösterdiği de bilinmektedir.

Petrol-İş sendikasının yaptığı açıklamada dinamit üretimi için Nitrogliserin ve diğer kimyasal maddelerin uzaktan kumanda ile karıştırıldığı ve üretim sürecinde atölye binası içerisinde çalışan herhangi birinin de olmadığı belirtilmiş ve "Bu tür bir patlamanın kendi kendine gerçekleşmeyeceği açıktır. Burada da bina içerisinde patlayıcı ortam oluşmasına müsaade eden bazı aksaklıklar olduğu barizdir." ifadesine yer verilmiştir.

Diğer yandan Kimya Mühendisleri Odası da fabrikadaki patlamaya dair bir açıklama yayımlamış ve fabrikadaki sorunlara dikkat çekmiştir. Açıklamada "Tesiste üretilen dinamit hamuru yüzde 30 oranında nitrogliserin içerir. Nitrogliserin, çok hassas ve kontrol edilmesi zor, güçlü bir patlayıcıdır. Yoğunluğu 1,6 civarında olması nedeniyle taşınması ve stokta bekletilmesi su ile olmaktadır. Tüm bu riskli duruma karşın, nitrogliserin tesise su ile borularla transfer edilmekte ve tesisteki nitrogliserin tankına su ile birlikte alınmaktadır. Yoğunluk farkı nedeni ile nitrogliserin tankın alt kısmında bulunduğundan buradan otomatik olarak belirlenen miktarda teraziye alınarak mikserde hamura karıştırılmaktadır. Nitrogliserinli dinamit üretim ve kullanımındaki tehlike nedeni ile gelişmiş ülkelerde kullanımı bırakılmıştır. Yerine üretimi ve kullanımı tehlikeli olmayan sıvı patlayıcılara geçilmiştir. Bu amaçla M.K.E.K. tarafından

ihalesi yapılarak sıvı patlayıcı tesisi 'İtalyan Previzani' firmasınca 2009 yılında kurulmuş, ancak üretime geçilmesi gerçekleştirilemediği için eski yöntemdeki yani nitrogliserinli dinamit üretimine devam edilmiştir." ifadesine yer verilmiştir.

27.Yasama Dönemi faaliyetlerim kapsamında Bakanlığınıza yönelttiğim 04.08.2022 tarihli soru önergesindeki iş cinayetine ilişkin sorularım açıkça cevaplanmayarak "Gerek adli ve idari merciler tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından intikal eden, gerekse basın yoluyla öğrenilen iş kazası olaylarında ivedilikle müfettiş görevlendirilmekte; yapılan inceleme sonucunda olayın iş kazası olup olmadığına, kaza olayının meydana gelmesinde kusuru bulunanların tespitine ilişkin ve sigortalı ve hak sahipleri için kısa vadeli sigorta kollarından sağlanacak hakların kusurlu kişilere rücu işlemlerine esas olmak üzere hazırlanan rapor doğrultusunda işlemler tesis edilmektedir. Diğer taraftan, iş kazalarına ilişkin veriler, Sosyal Güvenlik Kurumunun internet sayfasında (www.sgk.gov.tr) yer almaktadır." ifadeleriyle üstünkörü şekilde cevaplanmıştır.

Bu kapsamda;

1. Sıklıkla iş cinayetlerinin yaşandığı ve son olarak da 10 Haziran 2023 tarihinde gerçekleşen iş cinayetinde 5 işçinin hayatını kaybetti MKE Roket ve Patlayıcı Fabrikası'nda; iş cinayetinde sorumluluğu bulunan kaç yetkili görevden alınmıştır?
2. Fabrikada çalışma düzeni ve fiziki yapı meydana gelen son iş cinayetinin ardından herhangi bir değişikliğe uğramış mıdır?
3. Atölyelerde görev alan kaç işçi vardır? Bu işçilerin kıdemleri ve mesleki uzmanlık alanları nelerdir?
4. Eğitim sürecinde halihazırda bulunan kaç işçi bulunmaktadır?
5. Meydana gelen iş cinayetinde hayatını kaybeden işçilerin asli kusurlu olarak tespit edildiği bilirkişi raporu temel bilimsel ilke ve değerler gözetilerek Bakanlığınız tarafından kurulan teftiş ekibince yeniden değerlendirilecek midir?
6. "En az iş gücüyle en fazla üretim yapmak ve işçilik maliyetlerini minimuma çekmek" anlayışının hakim olduğu iddia edilen Fabrikada, sendika ve işçi örgütlerinin ifade ettiği iddialar Bakanlığınız tarafından araştırılacak mıdır?
7. Dinamit üretimi için Nitrogliserin ve diğer kimyasal maddelerin uzaktan kumanda ile karıştırıldığı iddiası doğru mudur? Bu şekilde iş görmeye hala devam edilip edilmediği konusunda herhangi bir teftiş kurulu görevlendirilmiş midir?
8. Kimya Mühendisleri Odası'nın açıklamasında belirttiği "nitrogliserinli dinamit üretim ve kullanımındaki tehlike nedeni ile gelişmiş ülkelerde kullanımının bırakıldığı, bunun yerine üretimi ve kullanımı tehlikeli olmayan sıvı patlayıcılara geçildiği, bu amaçla M.K.E.K. tarafından ihalesi yapılarak sıvı patlayıcı tesisi 'İtalyan Previzani' firmasınca 2009 yılında kurulduğu ancak üretime geçilmesi gerçekleştirilemediği için eski yöntemdeki yani nitrogliserinli dinamit üretimine devam edildiği" iddiası doğru mudur? İşçilerin güvenliğini tehliye atarak yapılan dinamit üretimi yerine neden gelişmiş ülkelerde tercih edilen ve 2009 yılı itibarıyla söz konusu fabrikada tesisinin kurulduğu yöntem neden hayata geçirilmemektedir? Söz konusu güvenli olduğu iddia edilen yöntemin ihaleyle altyapısının 2009 yılında kurulduğu da dikkate alınarak; bu yöntemle üretimin başlaması ne kadar daha geciktirilecektir?
9. Kurulduğu tarihten bu güne kadar Ankara Elmadağ'da Makine ve Kimya Endüstrisi'ne ait Roket ve Patlayıcı Fabrikası'nda kaç iş cinayeti yaşanmıştır? Bu iş cinayetlerinde

kaç kişi hayatını kaybetmiştir? Hayatını kaybeden işçilerin kaçını “asli kusurlu” olarak bulunmuştur?

10. Kurulduğu tarihten bu güne kadar Ankara Elmadağ’da Makine ve Kimya Endüstrisi’ne ait Roket ve Patlayıcı Fabrikası’nda kaç iş kazası yaşanmıştır? Bu kazalarda kaç işçi yaralanmıştır? Yaralanan işçilerden kaçını uzuv ve organ kaybını yaşamıştır?
11. Bakanlığınız tarafından yukarıda açıkladığım soru önerge me verilen yanıtta “Gerek adli ve idari merciler tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından intikal eden, gerekse basın yoluyla öğrenilen iş kazası olaylarında ivedilikle müfettiş görevlendirilmekte...” olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda basın yoluyla öğrenilen kaç olaya ivedilikle müfettiş görevlendirilmiştir?
12. Fabrikada çalışmaya devam eden işçilere herhangi bir psiko sosyal destek sunulmuş mudur? Bu işçilerin de iş cinayeti nedeniyle hayatlarını kaybetmemeleri için gerekli önlemler alınmış mıdır?